

ระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด
ว่าด้วยการดำเนินการกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีหมดความจำเป็น
หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ
พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง และวรรคสาม ของพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ
ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้การที่ศาลทหารจะใช้
บทบัญญัติทางกฎหมายที่มีโทษทางอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่
ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่า
บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อ
การดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพและมีใช้กรณีบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันเป็น
อำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และยังมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหาร
สูงสุดในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น หากศาลเห็นว่าเป็นเหตุผลอันสมควรให้ศาลส่งความเห็นต่อ
หัวหน้าสำนักตุลาการทหารเพื่อเสนอที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดวินิจฉัย
และมาตรา ๖ วรรคสี่ กำหนดให้การดำเนินการดังกล่าว เป็นไปตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
พระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๖ วรรคสี่ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์
การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ประชุมใหญ่ตุลาการ
พระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด จึงออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหาร
สูงสุดว่าด้วยการดำเนินการกรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีหมดความจำเป็น
หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ พ.ศ.
๒๕๖๔”

ข้อ ๒^๑ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็น
ต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลทหารชั้นต้น ศาลทหารกลาง หรือศาลทหารสูงสุด ที่
พิจารณาคดีซึ่งส่งความเห็นต่อหัวหน้าสำนักตุลาการทหารในฐานะตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาล
ทหารสูงสุด เพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดวินิจฉัย

“ตุลาการพระธรรมนูญ” หมายความว่า ตุลาการพระธรรมนูญที่ปฏิบัติหน้าที่ในศาล
ทหาร

^๑ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘/ตอนพิเศษ ๓๐๙ ง/ หน้า ๑/๑๗ ธันวาคม ๒๕๖๔

“คำร้อง” หมายความว่า คำร้องที่ขอให้ศาลทำความเห็นและเสนอเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

“ผู้ร้อง” หมายความว่า บุคคลซึ่งยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ

“ผู้คัดค้าน” หมายความว่า บุคคลซึ่งเป็นคู่ความหรือผู้เสียหายในคดี ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด และได้ยื่นคำคัดค้านต่อศาล

“ผู้รักษาการตามกฎหมาย” หมายความว่า รัฐมนตรีหรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่นซึ่งกฎหมายกำหนดให้เป็นผู้รักษาการตามกฎหมายนั้น ๆ

ข้อ ๔ ให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ การดำเนินการของศาลและที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด กรณีมีปัญหาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพหรือไม่ตามระเบียบนี้ ให้คำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้น ๆ และมีให้เป็นการก้าวล่วงหรือใช้อำนาจที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้เป็นอำนาจของฝ่ายนิติบัญญัติหรือศาลอื่น

ข้อ ๖ หากระเบียบนี้มิได้กำหนดวิธีพิจารณาใดไว้โดยเฉพาะให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๙๘ มาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้

ข้อ ๗ ระยะเวลาตามที่กำหนดในระเบียบนี้หรือตามที่ศาลกำหนด เมื่อศาลเห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความมีคำขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายได้ตามความจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ ๘ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจมีคำสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาไม่ถูกต้องตามระเบียบนี้ ดำเนินกระบวนการพิจารณาให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ข้อ ๙ การติดต่อระหว่างศาล หรือระหว่างศาลกับคู่ความหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในคดี อาจกระทำโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นก็ได้

หมวด ๒

การยื่นคำร้อง การจัดทำความเห็น การเสนอความเห็น และการขอถอนคำร้อง

ข้อ ๑๐ การพิจารณาคดีใด ถ้าคู่ความประสงค์จะโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ซึ่งมีโทษทางอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหมวดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลก่อนเสร็จการพิจารณา ทั้งนี้ การยื่นคำร้องให้ยื่นต่อศาลทหารชั้นต้นที่มีเขตอำนาจ

ข้อ ๑๑ คำร้องต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการดังต่อไปนี้

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

(๒) เหตุผลพร้อมหลักฐานประกอบตามสมควร รวมทั้งผลกระทบต่อผู้ร้องและสังคมที่ทำให้เชื่อได้ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างนั้นหมวดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ

(๓) ลายมือชื่อผู้ร้อง

คำร้องที่ไม่ปฏิบัติตามให้เป็นไปตามความในวรรคหนึ่ง ให้ศาลทหารชั้นต้นที่รับยื่นคำร้องมีคำสั่งให้ปฏิบัติให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนด ถ้ามิได้ปฏิบัติให้ถือว่าผู้ร้องไม่ติดใจยื่นคำร้อง ให้ศาลทหารชั้นต้นที่รับยื่นคำร้องสั่งจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๑๒ เมื่อคำร้องถูกต้องตามข้อ ๑๑ ให้ศาลทหารชั้นต้นที่รับยื่นคำร้องส่งสำเนาคำร้องให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งและผู้เสียหายในคดีทราบเพื่อให้ทำคำคัดค้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับสำเนาคำร้อง ถ้าได้รับคำคัดค้านหรือพ้นกำหนดดังกล่าวแล้วแต่ไม่มีคำคัดค้าน ให้ศาลจัดทำความเห็นต่อไป

กรณีศาลทหารกลาง หรือศาลทหารสูงสุดเป็นผู้พิจารณาคำร้อง ให้ศาลทหารชั้นต้นที่มีเขตอำนาจรวบรวมคำร้อง คำคัดค้าน และหลักฐานประกอบเพื่อส่งให้ศาลทหารกลาง หรือศาลทหารสูงสุดพิจารณาภายในเจ็ดวันนับตั้งแต่วันที่รับคำร้อง

เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้อง ให้แจ้งผู้รักษาการตามกฎหมายทราบ และปิดประกาศหน้าศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ให้นำความในข้อ ๑๑ มาใช้แก่คำคัดค้านโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓ เมื่อศาลรับคำร้องและคำคัดค้าน (ถ้ามี) แล้ว ให้ศาลจัดทำความเห็นตามแบบพิมพ์ท้ายระเบียบนี้ว่ามีเหตุผลอันควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างตามคำร้องหมวดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพหรือไม่

หากศาลเห็นว่าคำร้องมีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหมัดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ศาลส่งคำร้องและความเห็นเช่นนั้นต่อหัวหน้าสำนักตุลาการทหารเพื่อดำเนินการต่อไป

หากศาลเห็นว่าคำร้องยื่นเข้ามาเพื่อประวิงคดีหรือเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต หรือไม่มีเหตุผลอันสมควรว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นหมัดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ หรือเหตุอื่นอันไม่สมควร วินิจฉัย ให้ศาลส่งยกคำร้อง คำสั่งยกคำร้องให้ถือว่าเป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา

ให้ศาลที่มีความเห็นทำหนังสือแจ้งความเห็นหรือ คำสั่งของศาลให้คู่ความทราบ ทั้งนี้ หากเป็นกรณีศาลทหารกลาง หรือศาลทหารสูงสุดจัดทำความเห็นหรือคำสั่งเป็นประการใดแล้ว ให้แจ้งศาลทหารชั้นต้นที่รับยื่นคำร้องเป็นผู้แจ้งให้คู่ความทราบ และอาจแจ้งตามข้อ ๙ ด้วยก็ได้

ข้อ ๑๔ ศาลมีอำนาจให้หน่วยงานหรือบุคคลใดที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานสอบสวน หน่วยงานราชการ หน่วยงานอื่นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนดำเนินการใด เพื่อประโยชน์ในการจัดทำความเห็น และมีอำนาจเรียกเอกสารหรือหลักฐานเกี่ยวกับข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลใด เช่น

(๑) ข้อมูลเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างตามคำร้อง

(๒) ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการบังคับใช้และสภาพปัญหาของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างตามคำร้อง

(๓) ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์การบังคับใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างตามคำร้อง

(๔) มาตรการอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องผลกระทบของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่อ้างตามคำร้องได้โดยไม่ต้องส่งเรื่องให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด วินิจฉัย

ข้อ ๑๕ กรณีที่มีผู้ยื่นคำร้อง การทำความเห็นของศาลโดยตุลาการพระธรรมนูญ หนึ่งนายให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันรับคำร้อง และต้องแสดงโดยชัดแจ้งซึ่งเหตุผลที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดควรรับคำร้องของผู้ร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย หากกรณีเป็นความเห็นของศาลทหารชั้นต้น หรือศาลทหารกลาง ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาลทหาร ได้แก่ ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าสำนักงานศาลมณฑลทหาร ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหาร กรุงเทพมหานคร หรือตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง แล้วแต่กรณี ทำความเห็นประกอบด้วย

ข้อ ๑๖ กรณีที่ศาลเห็นเอง ว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษทางอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ซึ่งศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้น หมัดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ศาลสอบถามความเห็นของคู่ความและผู้เสียหายในคดี และให้ศาลดำเนินการตามข้อ ๑๔ ให้แล้วเสร็จ ภายในสามสิบวันก่อนจัดทำความเห็นเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

การทำความเห็นตามวรรคหนึ่ง ให้ดำเนินการตามข้อ ๑๕

ข้อ ๑๗ เมื่อจัดทำความเห็นตามข้อ ๑๕ หรือข้อ ๑๖ ให้ศาลส่งความเห็นพร้อมเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่จำเป็นไปยังสำนักตุลาการทหาร ให้กองงานวิชาการ สำนักตุลาการทหาร ตรวจสอบเอกสารหลักฐาน เพื่อเสนอต่อหัวหน้าสำนักตุลาการทหาร ก่อนเสนอที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดต่อไป

ข้อ ๑๘ ระหว่างที่ยังไม่มีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

ข้อ ๑๙ การขอถอนคำร้องให้ยื่นต่อศาลทหารชั้นต้นที่มีเขตอำนาจไม่ว่าจะกระทำก่อนหรือหลังเสนอเรื่องไปยังหัวหน้าสำนักตุลาการทหาร ให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาสั่งตามความเห็นสมควร และแจ้งให้สำนักตุลาการทหารเพื่อเสนอหัวหน้าสำนักตุลาการทหารทราบด้วย แต่การอนุญาตให้ถอนคำร้องนั้นไม่ตัดอำนาจศาล หรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด ในการดำเนินการตามระเบียบนี้ต่อไป

หมวด ๓

การพิจารณาและวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

ข้อ ๒๐ เมื่อได้รับความเห็นของศาลตามข้อ ๑๕ หรือข้อ ๑๖ แล้วแต่กรณี และกองงานวิชาการ สำนักตุลาการทหารดำเนินการตามข้อ ๑๗ ให้หัวหน้าสำนักตุลาการทหารในฐานะตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารสูงสุดมอบหมายตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดหนึ่งนายที่ไม่เคยพิจารณาพิพากษาคดีที่มีการเสนอความเห็นเป็นผู้ทำบันทึกความเห็นสรุปสำนวน

กรณีศาลทหารสูงสุดเป็นผู้พิจารณาคำร้อง หรือกรณีศาลทหารสูงสุดเห็นเอง ให้ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดผู้ทำความเห็นเป็นผู้บันทึกความเห็นสรุปสำนวนด้วย

ข้อ ๒๑ การจัดทำบันทึกความเห็นสรุปสำนวนว่าควรรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่นั้น

กรณีเหตุที่ไม่ควรรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย ดังเช่น

(๑) บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีโทษทางอาญา โทษทางปกครอง หรือสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายอื่นแก่ผู้ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม

(๒) ศาลไม่จำเป็นต้องใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดี

(๓) บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) เคยมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นและไม่มีข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป

(๕) มีมาตรการอื่นตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องของทบปญญติแห่งกฎหมายดังกล่าว นอกเหนือจากการอาศัยผลคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

(๖) เหตุอันอันไม่สมควรรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

ข้อ ๒๒ เมื่อตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่ได้รับมอบหมายทำบันทึกความเห็นสรุปสำนวนเสร็จแล้ว ให้เสนอตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารสูงสุดเพื่อพิจารณาเสนอที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดจัดให้มีการลงมติว่าจะรับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยหรือไม่

ข้อ ๒๓ ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดซึ่งเคยพิจารณาพิพากษาคดีในศาลทหารชั้นต้น หรือศาลทหารกลางอาจแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดได้แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

ข้อ ๒๔ กรณีที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีมติไม่รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้จัดทำเป็นคำสั่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด โดยให้ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้จัดทำคำสั่งตามมติของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด และลงลายมือชื่อในคำสั่ง

กรณีที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีมติให้รับเรื่องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย รวบรวมข้อเท็จจริงเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดเพื่อพิจารณาวินิจฉัยต่อไป เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีมติเป็นอย่างอื่น และให้นำความในข้อ ๑๔ และข้อ ๒๑ ถึงข้อ ๒๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคสอง ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจให้กองงานวิชาการ สำนักตุลาการทหารรับฟังความคิดเห็น วิเคราะห์ผลกระทบ ตลอดจนประสานงานกับผู้รักษาการตามกฎหมาย และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการอื่นใดภายในเวลาอันสมควร

ข้อ ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารสูงสุดอาจแต่งตั้งตุลาการพระธรรมนูญซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในศาลทหารสูงสุดหรือศาลอื่น หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะทำงานเพื่อศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หรือดำเนินการอื่นใดตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๒๖ เมื่อตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่ได้รับมอบหมาย รวบรวมข้อเท็จจริง เสร็จแล้วให้จัดทำความเห็นเบื้องต้นพร้อมเหตุผล ประกอบด้วยสรุปความเห็นของศาลพร้อมความเห็นประกอบตามข้อ ๑๕ และข้อ ๑๖ เสนอให้ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดพิจารณาล่วงหน้าก่อนวันนัดประชุมใหญ่ไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

ข้อ ๒๗ คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด ให้ทำเป็นหนังสือและมีรายละเอียด ดังนี้

- (๑) ชื่อคู่ความ
- (๒) สรุปคำร้อง คำคัดค้าน และความเห็นของศาล
- (๓) สรุปข้อเท็จจริงที่ได้จากการรวบรวมของตุลาการพระธรรมนูญ
- (๔) เหตุผลในการวินิจฉัย หรือมีคำสั่ง
- (๕) ข้อมูลและบทบัญญัติของกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง
- (๖) คำชี้ขาดและผลของคำชี้ขาด
- (๗) ลายมือชื่อของตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดที่วินิจฉัยหรือมีคำสั่งในที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

ข้อ ๒๘ คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด ให้มีผลในวันที่ศาลอ่านคำสั่งหรือคำวินิจฉัยนั้นโดยเปิดเผย พร้อมปิดประกาศไว้ที่ศาลไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

การจัดทำคำสั่ง หรือคำวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง ให้นำระเบียบราชการศาลทหารว่าด้วยการประชุมและการวางระเบียบที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด พ.ศ. ๒๕๕๔ มาใช้โดยอนุโลมเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ศาลเสนอความเห็นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ประกาศคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

หมวด ๔

การดำเนินการหลังมีคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุด

ข้อ ๒๙ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีคำสั่งยกคำร้อง หรือมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายยังมีความจำเป็นหรือสอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือไม่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ศาลทหารสูงสุดแจ้งให้ศาลทราบ เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องและผู้คัดค้านทราบโดยเร็วแล้วให้ศาลนั้นดำเนินการพิจารณาและมีคำพิพากษาต่อไป

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่ศาลเสนอความเห็นหมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ ให้ศาลทหารสูงสุดแจ้งให้ศาลทราบ เพื่อแจ้งให้ผู้ร้องและผู้คัดค้านทราบโดยเร็วและเพื่อพิจารณาใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษ ลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด หรือกำหนดสภาพบังคับที่เป็นผลร้ายแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดตามที่เห็นสมควร

สภาพบังคับที่เป็นผลร้ายแตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดตามวรรคหนึ่ง หมายถึง สภาพบังคับที่ไม่ใช่โทษอาญาและมีความร้ายแรงน้อยกว่าโทษที่กฎหมายกำหนดให้ศาลลงได้สำหรับ ความผิดนั้น เช่น การรอกการกำหนดโทษ หรือการรอกการลงโทษในคดีที่ตามกฎหมายไม่อาจรอกการ กำหนดโทษ หรือรอกการลงโทษได้การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้แก่จำเลยแทนการลงโทษ การ นำเงื่อนไขคุมประพฤติมาใช้แทนการลงโทษ

ข้อ ๓๑ ให้ศาลทหารสูงสุดแจ้ง คำสั่ง หรือคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระ ธรรมนูญในศาลทหารสูงสุดตามข้อ ๒๙ และข้อ ๓๐ ไปยังกองงานวิชาการ สำนักตุลาการทหาร เพื่อ แจ้งศาลทหารที่วราชาอาณาจักรทราบ และแจ้งผู้รักษาการตามกฎหมายทราบด้วย

ประกาศ ณ วันที่ ๒๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

พลโท กิตติยุทธ กิตติยุทธโยธิน

หัวหน้าสำนักตุลาการทหาร

คำร้องตามระเบียบที่ประชุมใหญ่
ตุลาการพระธรรมนูญในศาลทหาร
สูงสุดว่าด้วยการดำเนินการ
กรณีบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาล
จะใช้บังคับแก่คดีหมดความจำเป็น

คดีดำที่ ...../๒๕.....
คดีแดงที่ ...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....

ความอาญาระหว่าง { .....โจทก์
.....จำเลย

ข้าพเจ้า.....

เชื้อชาติ.....สัญชาติ.....อาชีพ.....เกิดวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อายุ.....ปี   อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....

ตรอก/ซอย.....ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....โทรศัพท์.....

สถานที่ติดต่อได้สะดวก บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....

ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....

โทรสาร.....ที่อยู่จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (ถ้ามี).....

ขอยื่นคำร้องมีข้อเสนอความตามที่กล่าวต่อไป

๑. บทบัญญัติแห่งกฎหมายหรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ผู้ร้องเห็นว่าต้องด้วย
มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย
พ.ศ. ๒๕๖๒

หมายเหตุ ข้าพเจ้ารอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

.....ผู้ร้อง

แบบความเห็นตามระเบียบ
ที่ประชุมใหญ่ตุลาการพระธรรมนูญ
ในศาลทหารสูงสุดว่าด้วยการ
ดำเนินการกรณี บทบัญญัติ
แห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี
หมดความจำเป็น

คดีดำที่...../๒๕.....

คดีแดงที่...../๒๕.....

ศาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. ๒๕.....

ความอาญาระหว่าง { ..... โจทก์
..... จำเลย

เรื่อง.....

คำฟ้องและคำให้การโดยย่อ.....

คำร้องโดยย่อ.....

คำคัดค้านถ้ามีโดยย่อ (ถ้ามี).....

การรวบรวมข้อมูลตามระเบียบนี้ใน ข้อ ๑๔.....

ศาล..... พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

.....
ตุลาการพระธรรมนูญ.....

กรณีศาลมณฑลทหาร...../ ศาลทหารกรุงเทพ / ศาลทหารกลาง มีความเห็นส่งมานั้น
พิจารณาแล้วเห็นว่า.....

ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าสำนักงานศาลมณฑลทหาร
ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกรุงเทพ
ตุลาการพระธรรมนูญหัวหน้าศาลทหารกลาง (แล้วแต่กรณี)